

Planter

Kartoffelvirus Y i læggekartofler

Læggekartofler bør luges for planter inficeret med virus Y for at undgå spredning og yderligere opformering i læggekartoflerne.

Viden om

Større risiko for virus-smitte i kartofler 2021

På grund af det våde forår er en del marker med læggekartofler lagt sent i foråret. Det gælder specielt certificerede læggekartofler på lerholdig jord. Sen fremspring og sen nedvisningstidspunkt øger risikoen for at bladlus spreder virus. For det første fordi kartoffelplanterne er meget modtagelige for virusssmitte med bladlus mens de er små, og for det andet fordi antallet af bladlus, der spreder smitten, ofte er stigende i løbet af sommeren. Derfor bør man i år være ekstra opmærksom på at:

- luge læggekartoffelmarkerne for virus,
- bekæmpe bladlus for at undgå smittespredning samt
- følge bladlus-varslingen og nedvisne læggekartoflerne så snart der er opnået et acceptabelt udbytte.

Læggekartoffelmarker luges for virus

Virus Y i læggekartofler medfører lavere udbytte og en forringet kvalitet. Som tommelfingerregel skal man forvente et udbyttetab på 0,6% for hver 1% inficerede planter i marken. Virus Y spredes med bladlus som prøve-smager i kartofler i deres søges efter egnede værtsplanter. Mens planterne er helt små, viser de ingen symptomer, men når kartoffelplanterne nærmer sig rækkelukning begynder de første inficerede planter at vise symptomer.

Læggekartoffelmarkerne luges derfor for virussyges planter flere gange i løbet af sæsonen. Desuden kan der være store forskelle i symptomerne i de forskellige sorter, og hvornår de er synlige. Nogle sorter udvikler normal top med svag mosaik, som kan være meget svære at se når solen skinner (f.eks. Spunta, Bintje og Hansa). Andre sorter udvikler stærke symptomer med mosaik, krusede blade og mindre kuppelformet top, som kan være lettere at se, men som også forsvinder i mængden, når naboplanter udvikler større top. Nogle sorter viser kun mosaik (f.eks. Sava) mens andre bliver krusede uden tydelig mosaik (Saturna).

Kartoffelmarker, som lysner pga. lavt kvælstof-niveau, viser ofte tydelige symptomer og er lettere at luge. Kartoffelmarker, som overgødskes med kvælstof, udvikler mørkegrøn top og kan være særdeles vanskelige at luge for virus. Der findes også forskellige linjer af virus Y, som kan give varierende symptomer men ofte med en eller anden form for mosaik.

Virus Y transporteres systemisk med saftstrømmen rundt i planten. Derfor vil inficerede planter normalt viser symptomer på alle stængler og på både gamle og unge blade. Rattlevirus kan også give mosaik-lignede symptomer i kartofler, men ofte er det kun en eller to stængler som udvikler mosaik og ikke resten af kartoffelplanten. En sprøjteskade kan også give mosaik-lignede symptomer men sjældent på både yngre og ældre blade.

Når kartoffelmarken luges hjælper det meget at finde den første plante med tydelige symptomer på virus Y, så øjnene indstilles på hvordan de

 icerede planter ser ud. Herefter går det lettere med at finde og fjerne planter inficeret med virus Y.

Foto 1: Mosaik og kuppelformet top inficeret med kartoffelvirus Y.

Foto 2: Nekrose og mosaik i kartoffeltop inficeret med kartoffelvirus Y.

Foto 3: Stregsyge i på undersiden af kartoffelblade inficeret med kartoffelvirus Y.

Foto 4: kartoffeltop med én stængel inficeret med rattlevirus og ikke kartoffelvirus Y. Det hjælper ikke at bortluge planter med symptomer på rattlevirus.

Hvis man er i tvivl, findes der quick-test-kit, som giver svar direkte i marken uden at man behøver indsende planteprøve til test i et laboratorium. Man plukker 4-5 småblade af planten og river den over på tværs, så man har en lille gennemsnits-bladprøve. Bladene stoppes ned i en engangs-plastflaske med buffervæske og metalkugler. Låges skrues på og flasken rystes i 30-60 sekunder for at knuse bladene. Herefter overføres 4-5 dråber grøn plantsaft med engang-pipette til en test-plade. Efter 4-5 min dannes streger på test-strippen. Er der én streg er prøven negativ. Er der to streger er prøven positiv.

Quick-test-kit fra Pocket Diagnostic. To streger betyder at prøven er positiv og planten er inficeret med kartoffelvirus Y.

Der findes flere forhandlere af testkit f.eks. [Pocket Diagnostik](#) i UK, der sælger test kit i æsker med fire engangs-tests til en pris af godt 20 £ (ca. 183 kr. plus told og forsendelse).

Bekæmpelse af bladlus i læggekartofler for at undgå kartoffelvirus Y

Mineralsk olie (paraffinolie) og insekticider anvendes i stor udstrækning i udlandet til bekæmpelse af bladlus for at undgå smitte med virus i læggekartofler. Det virker effektivt mod bladlulevirus, der primært spredes med bladlus som er etableret i kartoffelmarken. Overfor virus Y er effekten mere begrænset.

I Danmark er der udført seks forsøg. Hvis man ser bort fra de to forsøg med meget lav forekomst af PVY, ser det ud til, at antallet af inficerede knolde primært reduceres ved brug af mineralsk olie, og at denne effekt kan forstærkes af yderligere tilsætning af systemiske insekticider. En kombination af et systemisk insekticid og olie kan derfor i begrænset omfang nedbringe infektionsrisikoen.

Nedvisning af læggekartoffelmarker

Brug [registreringsnet](#) for bladlus i kartofler. Ved en hurtig stigning i smitterisikotallet til over 1,0 er faren for virusmitte via bladlus så stor, at læggekartoflerne bør nedvisnes, hvis udbyttet er bare nogenlunde acceptabelt.

Er vi så tidligt i vækstsæsonen, at udbyttet ikke er acceptabelt, anbefales det i stedet at sprøjte de tidligste årgange samt sorter som er meget modtagelige for virus Y. Den største smitekilde er de inficerede planter i marken, som bør luges væk, så hurtigt som muligt.

Emneord

Læggekartofler

Publiceret: 09. juli 2021
Opdateret: 09. juli 2021

Vil du vide mere?

Lars Møller

Landskonsulent, Kartoffler

Seges

irm@seges.dk

Lars Bødker

Landskonsulent, Kartoffler

SEGES

lab@seges.dk

+45 8740 5452

Stine Styrup Bang

Konsulent

SEGES

stba@seges.dk

23474205

Støttet af

Kartoffelafgiftsfonden

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Tlf. 87 40 50 00

Agro Food Park 15

Fax. 87 40 50 10

8200 Aarhus N

Email info@seges.dk

